

MQ-111

March-2019

B.R.S., Sem.-IV

Elective-6 : Rural Economics & Co-operation

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (અ) ભારતીય અર્થતંત્રમાં ખેતીનું મહત્ત્વ જણાવી, ખેતીની નીચી ઉત્પાદકતાના કારણો અને ઉપાયો જણાવો. 14

અથવા

ભારતમાં બેકારીના કારણો જણાવી, બેકારી ઘટાડવાના ઉપાયોની ચર્ચા કરો.

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4
- (1) નિયંત્રિત બજાર એટલે શું ?
  - (2) ગ્રામીણ ગરીબાઈ એટલે શું ?
  - (3) શહેરી અર્થતંત્ર કોને કહેવાય ?
  - (4) ગ્રામોદ્યોગનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
  - (5) ભારતમાં સહકારી પ્રવૃત્તિનો ઉદ્ભવ ક્યારે થયો હતો ?
  - (6) સહકારી પ્રવૃત્તિના પ્રણેતા જણાવો.

2. (અ) ગ્રામીણ અર્થતંત્ર અને શહેરી અર્થતંત્ર વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. 14

અથવા

ભારતમાં વસ્તી વિસ્ફોટના કારણો જણાવી, વસ્તી વિસ્ફોટ ઘટાડવાના પગલાંની ચર્ચા કરો.

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4
- (1) ગ્રામ અર્થશાસ્ત્ર એટલે શું ?
  - (2) ગ્રામીણ બેકારીનો અર્થ જણાવો.
  - (3) સહકારી મંડળીના પ્રમુખની નિમણૂક કેવી રીતે થાય છે ?
  - (4) સહકારી મંડળીમાં ફરચો એટલે શું ?
  - (5) ગ્રામ અર્થશાસ્ત્રના કોઈપણ ચાર સંદર્ભગ્રંથોના નામ જણાવો.
  - (6) જમીન ટોચમર્યાદાની વ્યાખ્યા આપો.

3. (અ) ગ્રામોદ્યોગનો અર્થ આપી ખાઢી અને ગ્રામોદ્યોગનું મહત્ત્વ જણાવો. 14
- અથવા**
- ભારતમાં સહકારી મંડળીની રચનાની પદ્ધતિ જણાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3
- (1) સહકારી પ્રવૃત્તિમાં સહકારનું સૂત્ર કયું છે ?
  - (2) ગુજરાતમાં સહકારી મંડળીનો કાયદો કઈ સાલમાં આવ્યો ?
  - (3) સહકારી મંડળીમાં કાયદાઓની કુલ કેટલી કલમો અને કેટલા કાનૂન છે ?
  - (4) સહકારનો અર્થ જણાવો.
  - (5) વસ્તી વિસ્ફોટ કોને કહેવાય ?
4. (અ) સહકારી મંડળીના પ્રમુખ અને મંત્રીના કાર્યો જણાવો. 14
- અથવા**
- ભારતમાં સહકારી પ્રવૃત્તિનો ઉદ્ભવ અને વિકાસની ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3
- (1) ખેતધિરાણ પૂરું પાડતી ચાર સંસ્થાઓના નામ જણાવો.
  - (2) સહકારી મંડળીમાં ઓડિટ એટલે શું ?
  - (3) ગ્રામીણ ઉદ્યોગોના નામ જણાવો.
  - (4) ગ્રામીણ યુવકને સ્વરોજગારી માટે તાલીમ આપવાનો કાર્યક્રમ ઈ.સ. કઈ સાલમાં અમલમાં આવ્યો ?
  - (5) સહકારી મંડળીની નોંધણી ક્યાં કરવામાં આવે છે ?